

شیوه‌های عبادت

کلیدواژه: عبادت، اطاعت، عبودیت، خضوع، نماز، روزه، حج، دعا، ولایت.

پرسش: برخی شیوه‌های عبادت کدام‌اند؟

پاسخ: عبادت یعنی اظهار تذلل و [اطاعت](#) از فرامین خداوند و پی‌روی از دستورات خداوند در [زندگی](#) روزمره. عبادت درجاتی دارد. بالاترین آن عبادتی است که از روی [شیناخت](#) و معرفت به خداوند باشد. عبادت دارای شکل‌ها، روش‌ها و شیوه‌هایی است؛ اما بهترین شیوه‌های عبادت، شیوه‌هایی است که توسط [آیات قرآن](#) و حضرات [معصومان علیهم‌السلام](#) بیان شده و خود بدان شیوه‌ها [عمل](#) می‌کردند.

فهرست مندرجات

- ۱ - معنی لغوی عبادت
 - ۱.۱ - دیدگاه راغب اصفهانی
 - ۱.۲ - دیدگاه صحاح‌اللغه
 - ۱.۲ - دیدگاه ابن‌منظور
 - ۲ - معنی اصطلاحی عبادت
 - ۳ - اقسام عبادت
 - ۴ - چیستی مصداق عبادت
 - ۵ - درجات عبادت
 - ۶ - شیوه‌های عبادت
 - ۶.۱ - نماز
 - ۶.۲ - روزه
 - ۶.۳ - حج و زیارت و طواف بیت‌الله
 - ۶.۳.۱ - سخن خداوند متعال
 - ۶.۴ - دعا
 - ۶.۵ - اعتقاد به ولایت پیامبر و ائمه
 - ۷ - پانویس
 - ۸ - منبع

معنی لغوی عبادت

عبادت در [لغت](#) به معنای اظهار [تذلل](#) و کوچکی است.

← دیدگاه راغب اصفهانی

[راغب](#) در این زمینه آورده است: عبودیت، اعلام کوچکی است. عبادت، در این معنا، از [عبودیت](#) رساتر است. [مفردات فی غریب القرآن، راغب اصفهانی، ص ۳۱۹، ۱۳۹۲ ق.](#)

← دیدگاه صحاح‌اللغه

در صحاح‌اللغه آمده است: "اصل عبودیت، خضوع و مسکنت است. عبادت همان طاعت است. تعبید یعنی کوچک شمردن؛ مثلاً گفته می‌شود: راه مَعْبَد و شتر مَعْبَد؛ یعنی قطران قبر مالیده، نرم و هموار شده است. [صحاح‌اللغه، جوهری، ج ۲، ص ۵۰۲.](#)

← دیدگاه ابن‌منظور

این منظور در معنای عبادت می‌نویسد: "اساس عبادت، [خضوع](#) و تذلل است".
[۳] [لسان العرب](#)، این منظور، ج ۲، ص ۲۷۱.

معنی اصطلاحی عبادت

در مجموع، از سخنان زبان‌شناسان استفاده می‌شود که عبادت همان خضوع، [فروتنی](#) و اطاعت است. و در [اصطلاح](#)، بالاترین مرتبه خضوع و [تعظیم](#) در مقابل معبود است. خضوعی که از روی [اعتقاد](#) به الوهیت معبود باشد.
[۴] کوثر، جعفری یعقوب، ج ۱، ص ۲۳، تفسیر سوره حمد تا طه.

اقسام عبادت

عبادت دارای اقسامی است؛ نظیر عبادت با [قلب](#)، عبادت با [زبان](#)، عبادت با دیگر اعضا و جوارح بدن (عبادت عملی) و... مصادیق هر یک از این اقسام در زندگی [انسان](#) بی‌شمار است.

چیستی مصداق عبادت

به طور کلی می‌توان گفت هر [اندیشه](#)، ذکر و کاری که [انسان](#) با [نیت تسلیم](#) و اطاعت از درگاه باری تعالی انجام دهد، مصداق عبادت محسوب می‌شود. همچنین تفکری که انسان را به [خدا](#) نزدیک‌تر می‌کند - اعم از [تفکر](#) در نعمت‌های خدا، حقیقت [عالم](#) و انسان، [محاسبه نفس](#)، [یاد مرگ](#) و... - خود نوعی عبادت است و به دیگر عبادت‌های انسان معنا می‌بخشد؛ از این رو در [روایات](#) برای تفکر ارزش‌های زیادی بیان شده است: "سَاعَةٌ أَفْضَلُ مِنْ عِبَادَةٍ سَبْعِينَ سَنَةً".

[۵] [تفسیر عیاشی](#)، [عیاشی](#)، ج ۲، ص ۲۰۸.

[۶] [مستدرک الوسائل](#)، [طبرسی](#)، [میرزا حسین نوری](#)، ج ۲، ص ۱۰۵.

درجات عبادت

هریک از اقسام و مصادیق عبادات نیز درجاتی دارد. بالاترین درجه هر عبادت درجه‌ای است که با [شناخت](#) و معرفت بیشتر خداوند همراه با [اخلاص](#) و [قصد قربت](#) به خدای مهربان باشد. به عبارت دیگر هر عبادتی که با قصد قربت خالص‌تر و با معرفت بیشتری نسبت به مقام پروردگار متعال همراه باشد، از ارزش بالاتری برخوردار است.

شیوه‌های عبادت

اما درباره شیوه‌های عبادت باید گفت بهترین شیوه برای عبادت پروردگار، شیوه‌هایی است که در [آیات قرآن کریم](#) و در [سیره](#) و [روایات](#) معصومین بیان شده است. بعضی از این شیوه‌ها، عبارت‌اند از:

← نماز

نماز از مهم‌ترین عبادات است و اولین چیزی است که در [قیامت](#) حساب می‌شود و اگر قبول نشود، دیگر عبادات نیز قبول نخواهد شد: "قال الصادق - علیه السلام - اول ما يحاسب به العبد الصلاة، فان قبلت قبل سائر عمله، و اذا ردّت ردّ عليه سائر عمله".

[۷] [وسائل الشیعه](#)، [عاملی](#)، [شیخ حر](#)، ج ۴، ص ۳۴، نشر، آل البیت، قم، ۱۴۰۴.

← روزه

[قرآن مجید](#) مردم را به انجام [فرضه](#) روزه در [ماه مبارک رمضان](#) فرا خوانده است: "شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِي أُنزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ هُدًى لِّلنَّاسِ وَ بَيِّنَاتٍ مِّنَ الْهُدَىٰ وَ الْفُرْقَانِ فَمَن شَهِدَ مِنْكُمُ الشَّهْرَ فَلْيَصُمْهُ".

[۸] [بقره/سوره](#)، آیه ۱۸۵.

همچنین [روایات](#) علاوه بر این ماه روزه‌های استجابی را در دیگر ایام سال مورد تشویق و ترغیب قرار داده‌اند.

[۹] [الکافی](#)، [کلینی](#)، [مجد بن یعقوب](#)، ج ۱، ص ۲۶۶، ج ۴. نشر دار الکتب الاسلامیه، تهران، ۱۳۶۵ ه ش، ۸ [جلدی](#).

← حج و زیارت و طواف بیت الله

حج و زیارت و طواف بیت الله، یکی از شیوه‌های عبادت است که مورد نظر **خداوند متعال** است.

← سخن خداوند متعال

قرآن مجید در این زمینه می‌فرماید:

"وَلِلَّهِ عَلَى النَّاسِ حُجُّ الْبَيْتِ مَنِ اسْتَطَاعَ إِلَيْهِ سَبِيلًا وَمَنْ كَفَرَ فَإِنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ عَنِ الْعَالَمِينَ"; "... و برای خدا بر مردم است که **آهنگ** خانه (او) کنند، آنها که توانایی رفتن به سوی آن دارند. و هر کس **کفر** ورزد (و حج را ترک کند، به خود زیان رسانده)، خداوند از همه جهانیان، بی‌نیاز است."

[\[۱۱\] آل عمران/سوره ۳، آیه ۹۷.](#)

← دعا

دعا و نیایش و درخواست نیازها، از خداوند متعال است که خداوند **حکیم** به آن امر فرموده است و کسانی را که از این عبادت بزرگ سرپیچی کنند، وعده **عذاب** داده است: "الدُّعْوَى اسْتَجِبَ لَكُمْ إِنَّ الَّذِينَ يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِي سَيَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ دَاخِرِينَ".

[\[۱۱\] غافر/سوره ۴۰، آیه ۶۰.](#)

← اعتقاد به ولایت پیامبر و ائمه

اعتقاد به ولایت **پیامبر صلی الله علیه وآله** و **ائمه طاهرين عليهم السلام** و اطاعت خالصانه از آنان یکی از جلوه‌های **عبادت** و اطاعت از خداوند است؛ زیرا خداوند به آن امر کرده است و می‌فرماید: "يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ..."; "ای کسانی که **ایمان** آورده‌اید! اطاعت کنید خدا را! و **اطاعت** کنید پیامبر خدا و اولو الأمر (اوصیای پیامبر) را!..."

[\[۱۲\] نساء/سوره ۴، آیه ۵۹.](#)

همچنین نماز در وقت خود، **جهاد** در راه خدا، خصوصاً خوش‌رفتاری با **پدر و مادر** اگر خالصانه و با قصد قربت به خداوند و بدون هیچ‌گونه چشم‌داشتی از غیر خدا باشد، از جمله برترین عبادات محسوب می‌شوند: "الإمام الصادق - عليه السلام - لما سئل عن أفضل الأعمال: الصلاة لوقتها، و برّ الوالدین، والجهاد فی سبیل الله".

[\[۱۲\] الکافی، کلینی، مجد بن یعقوب، ج ۲، ص ۱۵۸، ح ۴. نشر دار الکتب الاسلامیه، تهران، ۱۳۶۵ هـ ش، ۸ جلدی.](#)

پانویس

۱. [↑ مفردات فی غرب القرآن، راغب اصفهانی، ص ۳۱۹، ۱۳۹۲ ق.](#)
۲. [↑ صحاح اللغة، جوهری، ج ۲، ص ۵۰۳.](#)
۳. [↑ لسان العرب، ابن منظور، ج ۲، ص ۲۷۱.](#)
۴. [↑ کوثر، جعفری یعقوب، ج ۱، ص ۲۳، تفسیر سوره حمد تا طه.](#)
۵. [↑ تفسیر عیاشی، عیاشی، ج ۲، ص ۲۰۸.](#)
۶. [↑ مستدرک الوسائل، طبرسی، میرزا حسین نوری، ج ۲، ص ۱۰۵.](#)
۷. [↑ وسایل الشیعه، عاملی، شیخ حر، ج ۴، ص ۳۴، نشر، آل البيت، قم، ۱۴۰۴.](#)
۸. [↑ بقره/سوره ۲، آیه ۱۸۵.](#)
۹. [↑ الکافی، کلینی، مجد بن یعقوب، ج ۱، ص ۲۶۶، ح ۴. نشر دار الکتب الاسلامیه، تهران، ۱۳۶۵ هـ ش، ۸ جلدی.](#)
۱۰. [↑ آل عمران/سوره ۳، آیه ۹۷.](#)
۱۱. [↑ غافر/سوره ۴۰، آیه ۶۰.](#)
۱۲. [↑ نساء/سوره ۴، آیه ۵۹.](#)
۱۳. [↑ الکافی، کلینی، مجد بن یعقوب، ج ۲، ص ۱۵۸، ح ۴. نشر دار الکتب الاسلامیه، تهران، ۱۳۶۵ هـ ش، ۸ جلدی.](#)

منبع

[پارکگاه اسلام کوئست.](#)